

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 684/2017-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] – [REDAKČIA] [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, advokátska kancelária, Jesenná 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] – [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ], vlastníť majetok, podľa článku 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 107/2016 z 27. 04. 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 05. 11. 2014, porušené bolo.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 107/2016 z 27. 04. 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 05. 11. 2014, sa zrušuje.

4. Vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 99/2005 (neskôr sp. zn. 10 C 265/2011), v ktorom sa pôvodne žalobou z 13. júna 2005

domáhal (iba) proti mestu Prešov (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) odstránenia dvadsiatich siedmich železných stĺpov vrátane ich základov v zemi na parcele č. 128/1 (zastavaná plocha o výmere 9673 m²) zapísanej na [REDACTED], k. ú. [REDACTED] (ďalej len „pozemok“) a úpravy terénu do pôvodného stavu. Sťažovateľ vlastníctvo pozemku nadobudol kúpnu zmluvou z 22. decembra 2003 a v žalobe uviedol, že po zameraní pozemku zistil, že je na ňom postavených dvadsaťsedem železných stĺpov vo vlastníctve žalovaného v 1. rade, ktoré slúžia na upevnenie trolejového vedenia trolejbusovej dráhy prevádzkovej [REDACTED] [REDACTED], a boli postavené v roku 1972 na pozemku bez súhlasu vtedajšieho vlastníka pozemku a bez stavebného povolenia. Návrh na ich odstránenie sťažovateľ odôvodnil tým, že stĺpy mu bránia v podnikaní na pozemku v jeho vlastníctve.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 9/2005-99 z 11. decembra 2009 žalobu sťažovateľa zamietol. Z právoplatného rozsudku okresného súdu č. k. 7 C 725/2004-61 z 13. decembra 2007 zistil, že v inom konaní medzi rovnakými účastníkmi bolo určené, že vlastníkom pozemnej komunikácie postavenej na tomto pozemku je žalovaný v 1. rade. Stĺpy považoval okresný súd za súčasť dopravnej cesty určenej na pohyb dráhových vozidiel – trolejbusov [§ 2 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z. z. o dráhach a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 164/1996 Z. z.“)], pričom dopravnú cestu určenú na pohyb dráhového vozidla (v tomto prípade trolejbusu) je možné zrušiť len na návrh vlastníka dráhy a o jej zrušení rozhoduje dráhový správny úrad (§ 13 zák. č. 164/1996 Z. z.). Stavbou dopravnej dráhy je stavba dopravnej cesty a stavba, ktorá rozširuje, dopĺňa, mení alebo zabezpečuje dráhu a jej súčasti bez ohľadu na to, či je, alebo nie je v obvode dráhy (§ 6 ods. 1 zák. č. 164/1996 Z. z.). Okresný súd považoval žalovaného v 1. rade za vlastníka stĺpov trolejbusového vedenia a stĺpy za súčasť trolejbusovej dráhy. Pretože súčasť veci nie je samostatnou vecou v právnom zmysle, neprichádza do úvahy ani nariadenie odstránenia dvadsiatich siedmich stĺpov trolejbusového vedenia.

4. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudkom č. k. 3 Co 32/2010-144 z 19. mája 2010 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Stotožnil sa s odôvodnením rozsudku okresného súdu a dodal, že 1. januára 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dráhach“). Podľa tohto zákona možno v obvode dráhy umiestňovať len súčasti dráhy a vykonávať činnosti, ktoré súvisia s prevádzkou dráhy, najmä údržbu telesa dráhy a obvodu dráhy (§ 4 ods. 2 zákona o dráhach). Tento zákon tiež uložil vlastníkom a užívateľom nehnuteľnosti v obvode dráhy povinnosť strpieť umiestňovanie súčastí dráhy (§ 4 ods. 4 zákona o dráhach). Zároveň stanovil i to, že ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia súčasti dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľnosti; má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti; toto právo zaniká, ak sa neuplatnilo u prevádzkovateľa dráhy do jedného roka odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností. Krajský súd preto uzavrel, že žalobca ako vlastník pozemku v obvode dráhy je povinný strpieť umiestnenie stĺpov ako súčasti dráhy na svojom pozemku (§ 4 ods. 4 zákona o dráhach).

5. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 465/2010-28 z 5. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením č. k. III. ÚS 465/2010-50 zo 14. júna 2011 konštatoval, že rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 32/2010-144 z 19. mája 2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Rozsudok krajského súdu č. k. 3 Co 32/2010-144 z 19. mája 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd konštatoval, že „pre rozhodnutie krajského súdu bol v posudzovanom konaní rozhodujúci záver, že železné stĺpy, ktorých odstránenia sa sťažovateľ domáhal, sú len súčasťou trolejbusovej dráhy ako veci hlavnej, nie sú spôsobilým predmetom občiansko-právnych vzťahov, nemajú samostatný právny osud, ale zdieľajú to, čo sa po právnej stránke týka veci hlavnej, a preto z hľadiska právneho vlastne neexistujú. Tieto dôvody vedúce k zamietnutiu návrhu sú podľa názoru ústavného súdu nedostatočné a nepresvedčivé. (...) Okrem právneho názoru,

že sa nemožno domáhať odstránenia jednotlivých súčastí stavby, sa však krajský súd nevysporiadal s otázkou, či môže osoba, do ktorej vlastníckeho práva k pozemku čiastočne zasahuje neoprávnená stavba iného vlastníka, domáhať sa s úspechom odstránenia celej stavby, ktorá vo zvyšnej časti stojí na pozemku iného vlastníka, ktorý dokonca môže byť totožný s osobou vlastníka neoprávnenej stavby. Krajský súd vo svojom rozhodnutí vôbec nevysvetlil, ktoré z podmienok uvedených v § 135c Občianskeho zákonníka neboli splnené, a prečo nebolo v danom prípade označené ustanovenie aplikované. (...) platný Občiansky zákonník priznáva v § 126 vlastníkovi právo na ochranu jeho vlastníckeho práva proti každému, kto do jeho vlastníckeho práva zasahuje. Ustanovenie § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka dokonca priznáva vlastníkovi pozemku právo odstraňovať aj súčasti inej veci, ktoré do jeho vlastníckeho práva užívať pozemok zasahujú (...) Krajský súd v napadnutom rozsudku nedal žiadnu odpoveď na kľúčové argumenty sťažovateľa, že do jeho pozemku zasahuje stavba zriadená bez stavebného povolenia a bez jeho súhlasu, vôbec sa nezaoberal neoprávnenosťou zásahu do sťažovateľovho vlastníckeho práva a ani spôsobom, ako je možné sťažovateľovo vlastnícke právo chrániť, resp. ako je možné usporiadať pomery medzi odporcom (vlastníkom stavby) a sťažovateľom (vlastníkom pozemku), pričom ústavný súd poznamenáva, že platné hmotné právo upravuje viacero možností usporiadania pomerov medzi účastníkmi konania, pri ktorých nemusí dôjsť k reálnemu odstráneniu stavby. Keďže sa krajský súd v napadnutom rozsudku sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 nezaoberal aj právom sťažovateľa na ochranu jeho vlastníckeho práva k pozemku spočívajúceho v práve na odstránenie stavby neoprávnene zriadenej na cudzom pozemku podľa § 135c Občianskeho zákonníka, poprel tým zmysel a podstatu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré zahŕňa aj právo každého vlastníka na právnu ochranu jeho vlastníckeho práva bez ohľadu na to, kto by bol týmto oprávneným subjektom. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd zaťažil svoje rozhodnutie arbitrárnosťou, ktorá je dôvodom na zásah ústavného súdu vo veci.“ V závere odôvodnenia nálezu ústavný súd uzavrel, že krajský súd „pri rozhodovaní vo veci nepoužil relevantnú právnu normu (§ 135c), svoje rozhodnutie nezdôvodnil ústavne konformným spôsobom (...) a pri výklade aplikovaných zákonných ustanovení (najmä Občianskeho zákonníka) krajský súd nevzal na zreteľ ústavnoprávne aspekty práva na ochranu vlastníctva sťažovateľa“, a preto bude „povinnosťou krajského súdu odstrániť vytýkané nedostatky

a rešpektovať relevantné ústavné princípy. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že akceptácia a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí znamenať, že sťažovateľ nemusí byť v konaní úspešný a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí jednoznačne viesť k inému rozhodnutiu, než aké bolo prijaté.“.

6. Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 77/2011 zo 16. novembra 2011 rozsudok okresného súdu č. k. 10 C 9/2005-99 z 11. decembra 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že okresný súd svojim rozhodnutím porušil základné práva sťažovateľa z dôvodov uvedených ústavným súdom a uložil okresnému súdu nedostatky vytykané ústavným súdom odstrániť a rešpektovať v novom rozhodnutí relevantné ústavné princípy.

7. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 265/2011-9 z 28. februára 2012 na návrh sťažovateľa pripustil do konania na strane žalovaného [REDAKOVANÉ], a pripustil i zmenu petitu navrhnutú sťažovateľom tak, že sťažovateľ sa domáha uloženia povinnosti žalovanému v 1. rade „odstrániť stavbu – železné stĺpy v celkovom počte 27 ks spolu s ich základmi uloženými v zemi spolu s na nich umiestnenými alebo inak s nimi spojenými rôznymi elektrickými zariadeniami, ktoré tvoria trakčné meniarne, napájacie vedenia, elektrické rozvody, trolejové vedenie, vrátane nosného systému a podpier, prírodné a spätné vedenia, zariadenia na diaľkové riadenie, zariadenia na reguláciu a meranie v zmysle prílohy č. 24 písm. b/ vyhlášky 350/2010 Z. z. z nehnuteľnosti navrhovateľa a to z parc. KN – [REDAKOVANÉ] zastavaná plocha a nádvorie o výmere 11 296 m², vedenej Správou katastra Prešov na [REDAKOVANÉ], v kat. úz. [REDAKOVANÉ] a upraviť terén do pôvodného stavu, to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia“. Po tom, čo súdom ustanovený znalec [REDAKOVANÉ] určil všeobecnú hodnotu jednorazovej odplaty za zriadenie vecného bremena a sťažovateľ predložil okresnému súdu znalecký posudok spracovaný [REDAKOVANÉ], žiadal sťažovateľ na pojednávaní 9. októbra 2013, aby okresný súd zaviazal žalovaných mu túto jednorazovú náhradu zaplatiť.

8. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 265/2011-192 zo 14. februára 2014 žalobu sťažovateľa zamietol. Konštatoval, že z doplneného dokazovania považoval za preukázané,

že stĺpy trolejbusovej dráhy rovnako ako miestna komunikácia nachádzajúce sa na pozemku sťažovateľa sú vlastníctvom žalovaného v 1. rade. Na tejto komunikácii vedie trolejbusová dráha od roku 1972, z procesu výstavby ktorej sa v archívoch dochovala len zápisnica z kolaudačného konania trolejbusového vedenia Šarišské Lúky – Širpo zo 6. októbra 1972. Preukázane bolo i to, že stavba trolejbusovej dráhy bola financovaná bývalým Okresným národným výborom v Prešove, ktorý hospodáril so štátnymi prostriedkami, a vlastníkom nehnuteľnosti v čase výstavby (1972) bol Československý štát, ktorý nadobudol nehnuteľnosť v roku 1967 (správcom boli [REDACTED]). Vzhľadom na právny názor ústavného súdu, okresný súd skúmal, či sú splnené podmienky aplikácie § 135c Občianskeho zákonníka o neoprávnenej stavbe, t. j. či stavba bola postavená na cudzom pozemku. Pretože bolo preukázané, že vlastníkom pozemku v čase výstavby bol Československý štát a ten financoval aj výstavbu stavby trolejbusovej dráhy, nešlo o stavbu na cudzom pozemku a to, či stavba bola nepovolenou na veci nič nemení. Pokiaľ sa preto sťažovateľ domáhal odstránenia stavby podľa § 135c Občianskeho zákonníka, súd žalobu zamietol. Zároveň okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ sa stal vlastníkom pozemku v roku 2004, teda tridsaťdva rokov odo dňa vybudovania stavby. Žiadny predchádzajúci vlastník pozemku existenciu stavby nenamietal. Navyše, sťažovateľ je povinný rešpektovať obmedzenia stanovené zákonom o dráhach, pretože pokiaľ existuje takýto špeciálny právny predpis, tento má prednosť pred všeobecnou úpravou Občianskeho zákonníka. Ak sa sťažovateľ domáhal náhrady podľa § 135c Občianskeho zákonníka, okresný súd zdôraznil, že o nej nemôže rozhodovať, keďže existuje špeciálna právna úprava zákona o dráhach, podľa ktorej sa sťažovateľ príslušnej náhrady ani nedomáhal.

9. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie. Uviedol, že okresný súd sa mýli, ak zastáva názor, že žiadal o odstránenie stavby v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka, keďže takéto tvrdenie nemá oporu v podanom návrhu. V konaní niekoľkokrát uviedol, že sa domáha odstránenia stavby podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“). Okresný súd sa podľa neho neriadil právnym názorom vysloveným ústavným súdom v jeho veci. Sťažovateľ žiadal odstrániť stavbu, poukazoval na § 126 Občianskeho zákonníka, resp. žiadal o náhradu v zmysle zákona o dráhach. Súd

bol oprávnený vysporiadať vzťahy medzi účastníkmi aj iným spôsobom, a preto neobstojí názor okresného súdu, že nejde o stavbu neoprávnenú. [REDAKOVANÉ], postavil v roku 1972 na pozemku stavbu trolejbusovej dráhy neoprávnené, pretože mu chýbal k pozemku občianskoprávny titul, teda nemal k pozemku právo hospodárenia ani súhlas správcu. Vzťahy bolo potrebné vysporiadať podľa § 135c Občianskeho zákonníka; v prípade neaplikácie § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka mal okresný súd v zmysle § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozhodnúť o ochrane navrhovateľa proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnené zasahuje. Sťažovateľ má predsa právo na riadny proces, v ktorom mu súd poskytne ochranu a rozhodne o odstránení stavby. Súd prvého stupňa však zamietnutím žaloby svojvoľne odoprel navrhovateľovi základné procesné záruky. Pretože stavebný zákon ani ustanovenie § 126 Občianskeho zákonníka inštitút premlčania nepoznajú, uplynutie tridsiatich dvoch rokov od postavenia trolejbusovej dráhy je bez právneho významu.

10. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 rozsudok okresného súdu č. k. 10 C 265/2011-192 zo 14. februára 2014 (ako aj sťažovateľom napadnuté uznesenie o priznaní znalečného) ako vecne správny potvrdil. Dospel k záveru, že okresný súd vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu.

11. Rozsudok okresného súdu č. k. 10 C 265/2011-152 z 2. júla 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 nadobudol právoplatnosť 2. decembra 2014.

12. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Prípustnosť dovolania odvodil z § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Odňatie možnosti konať pred súdom videl v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Za nesprávny považoval názor odvolacieho súdu, podľa ktorého vzťah medzi účastníkmi treba posúdiť podľa zákona

o dráhach, pretože tento sa stal účinným po podaní návrhu na odstránenie stavby sťažovateľom. Ďalej sťažovateľ argumentoval tým, že krajský súd nereagoval na jeho odvolacie námietky a poukázal na Stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované pod R 2/2016 s tým, že vo veci sťažovateľa ide práve o výnimočný prípad vzhľadom na mieru nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a to i s ohľadom na záväzný právny názor vyslovený vo veci ústavným súdom.

13. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017 odmietol podľa § 477 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

14. Uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017 nadobudlo právoplatnosť 2. júna 2017.

15. Sťažovateľ sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017 odôvodnil tým, že všeobecné súdy nerešpektovali skorší nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 465/2010-28 z 5. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením č. k. III. ÚS 465/2010-50 zo 14. júna 2011, ktorým boli viazané. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa meritórne neprejednal a odmietol ho s uvedením iba strohých a všeobecných dôvodov. Obdobne krajský súd svoj rozsudok nedostatočne odôvodnil, nevysporiadal sa s odvolacími námietkami sťažovateľa, nevysvetlil, ktoré podmienky vyžadované § 135c Občianskeho zákonníka neboli splnené a hoci § 126 Občianskeho zákonníka priznáva vlastníkovi ochranu jeho vlastníckeho práva proti každému, kto do jeho vlastníctva zasahuje, sťažovateľovi ju krajský súd neposkytol. Krajský súd sa v zmysle skoršieho nálezu ústavného súdu mal sústrediť na to, ako je možné sťažovateľovo vlastnícke právo chrániť, keď ústavný súd poukázal na to, že hmotné právo upravuje viacero možností

usporiadania pomerov medzi účastníkmi, pri ktorých nemusí dôjsť k odstráneniu stavby. Rešpektovanie záväzného právneho názoru je súčasťou konceptu právneho štátu. Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že stavebník trolejbusovej dráhy nemal k pozemku právo hospodárenia ani súhlas správcu, čo odôvodňuje aplikáciu § 135c Občianskeho zákonníka, pretože aj v takom prípade ide o stavbu neoprávnenú. Československý štát sám o sebe nemohol byť stavebníkom. Sťažovateľ poukázal i na to, že zákon o dráhach nadobudol účinnosť až v priebehu konania, pričom jeho vec mala byť posúdená podľa noriem účinných v čase podania žaloby. Všeobecné sudy interpretovali normy spôsobom, ktorý je protirečivý, popiera pravidlá formálnej a právnej logiky a je v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti, v konečnom dôsledku teda postupovali spôsobom, ktorý popiera zmysel a podstatu základného práva na vlastníctvo.

II.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na verejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

18. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Sťažovateľ namieta porušenie týchto svojich práv:

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 11 ods. 4 listiny vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

22. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

23. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci

v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

24. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

25. Ako zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, k porušeniu označených práv malo dôjsť uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017 a tiež rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014.

26. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté, pretože napáda rozhodnutie, proti ktorému nie je prípustné. Sťažovateľ tvrdil, že k porušeniu ním označených práv došlo tým, že najvyšší súd jeho dovolanie meritórne neprejednal, hoci na takéto prejednanie boli splnené zákonné podmienky. Sťažovateľ poukázal najmä na to, že najvyšší súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil a nepovažoval dovolanie za prípustné napriek tomu, že krajský súd v dovolaní napadnutom rozsudku nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom.

27. Najvyšší súd odôvodnil uznesenie č. k. 2 Cdo 107/2016-312 z 27. apríla 2017, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné [§ 477 písm. c) CSP], tým, že sťažovateľom vytýkané nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezakladá prípustnosť dovolania. Poukázal na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, podľa ktorého *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“* (uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016). Ďalej najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že *«len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., a to napríklad ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“.* Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003) a napravenia väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém”, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009).».

Preto najvyšší súd skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, v ktorom by nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP, avšak *„nezistil, že by o takýto prípad v prejednávanej veci išlo; odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) obsahuje zreteľné vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) splňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než konajúce súdy bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom*

prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).“.

28. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujal stanovisko i k sťažovateľom tvrdenému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom a v tejto súvislosti zdôraznil, že *„nesprávne právne posúdenie nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., lebo (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdom účastníkovi konania neznemožní realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (vid' napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010)“.*

29. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

30. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

31. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za inú vadu konania nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili i viaceré

rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). S týmto záverom sa stotožnilo i občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu v zjednocujúcom stanovisku z 3. decembra 2015 (na ktoré poukázal najvyšší súd vo veci sťažovateľa) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2016. Podľa druhej vety tohto stanoviska môže nepreskúmateľnosť písomného vyhotovenia rozhodnutia zakladať prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP iba výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu.

32. Obsah spisu vo veci sťažovateľa však neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska ako krajná výnimka z prvej vety dopadajúca výlučne iba na celkom ojedinelé prípady, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Obdobne ani v sťažovateľovom dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (napr. R 54/2012). Ústavný súd nemá dôvod ani vo veci sťažovateľa odchyliť sa od ustálenej rozhodovacej praxe. Z obsahu jeho sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

33. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na otázku prípustnosti dovolania sťažovateľa a vysvetlil ako dospel k záveru o nevyhnutnosti dovolanie odmietnuť. Pretože ani ústavný súd nepovažoval právny názor

najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré založené na výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a Civilného sporového poriadku upravujúcich postup súdu v dovolacom konaní by popieralo ich účel a zmysel, ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľa a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o jeho dovolaní. Preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

34. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 odôvodnil sťažovateľ tvrdené porušenie označených základných práv tým, že krajský súd vykonal taký výklad ustanovení jednoduchého práva, ktorým poprel základné právo sťažovateľa na vlastníctvo, nerešpektoval závery vyslovené prv ústavným súdom v náleze č. k. III. ÚS 465/2010-28 z 5. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením č. k. III. ÚS 465/2010-50 zo 14. júna 2011, ktorým bol viazaný a svoje rozhodnutie navyše nedostatočne odôvodnil, keď v ňom nedal odpoveď na sťažovateľom nastolené odvolacie argumenty.

35. Krajský súd rozsudok sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 odôvodnil po tom, čo vysvetlil rozdiel medzi stavbou neoprávnenou a nepovolenou, tým, že z vykonaného bolo preukázané, že o neoprávnenú stavbu v prípade sťažovateľa nejde, pretože *„vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku v čase začatia výstavby stavby bol ten istý subjekt, t. j. Československý štát a nie odporca v 2.rade ako to mylne uvádza navrhovateľ v odvolaní. Preto pokiaľ v čase začatia výstavby bol vlastníkom stavby a vlastníkom nehnuteľnosti ten istý subjekt, nejde o stavbu na cudzom pozemku v zmysle ust. § 135c Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje problematiku neoprávnenej stavby na cudzom pozemku.“* Zároveň krajský súd uviedol, že sa stotožnil i so záverom okresného súdu, podľa ktorého *„stavba trolejbusového vedenia bola postavená bez stavebného povolenia a je preto stavbou nedovolenou tzv. čiernou stavbou. Tento stav má za následok len použitie administratívnej sankcie, a preto príslušný stavebný úrad môže stavebníkovi uložiť sankcie za porušenie stavebných predpisov (§ 88 ods. 1 písm. b/ stavebného zákona). Samotné porušenie stavebných predpisov stavebníkom, t. j. že stavbu stavebník zriadil na svojom*

pozemku, ale bez stavebného povolenia, nemôže byť dôvodom pre klasifikáciu stavby ako neoprávnenej v zmysle ust. § 135c Občianskeho zákonníka.“.

36. Ďalej krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia reagoval na jednotlivé odvolacie námietky sťažovateľa:

„Ak navrhovateľ v odvolaní uvádza, že v predmetnom konaní sa domáha odstránenia stavby postupom podľa § 88 ods. 1 písm. b/ stavebného zákona, v tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že ide o administratívnu sankciu - odstránenia stavby, o ktorej nerozhoduje súd, ale stavebný úrad v správnom konaní. Navyiac, ako vyplýva z obsahu spisu, Prešovský samosprávny kraj, odbor dopravy ako príslušný špeciálny stavebný úrad podľa § 120 stavebného zákona rozhodnutím zo dňa 16. 08. 2005 rozhodol o zastavení správneho konania vo veci navrhovateľa [REDAKOVANÉ] - [REDAKOVANÉ] o odstránenie stavby trolejbusovej dráhy, t. j. železných stĺpov a kábelového vedenia na parcele č. [REDAKOVANÉ] zapísanej na [REDAKOVANÉ], k. ú. Prešov. Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácii SR ako príslušný dráhový správny úrad podľa § 63 a § 65 ods. 1 písm. c) zákona č. 164/1996 Z. z. o dráhach a podľa ust. § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, rozhodnutím zo dňa 07. 09. 2005 zamietol odvolanie [REDAKOVANÉ] - [REDAKOVANÉ] proti rozhodnutiu Prešovského samosprávneho kraja o zastavení správneho konania vo veci návrhu navrhovateľa na zrušenie trolejbusovej dráhy z jeho nehnuteľností a napadnuté rozhodnutie v plnom rozsahu potvrdil. Rozhodnutie odôvodnil tým, že v zmysle ust. § 13 zákona č. 164/1996 Z. z. o dráhach účinného v čase vydania rozhodnutia, dopravnú cestu určenú na pohyb dráhového vozidla možno zrušiť len na návrh vlastníka dráhy, pričom navrhovateľ - [REDAKOVANÉ] - [REDAKOVANÉ] nie je vlastníkom dráhy.“

37. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že na vec nemožno aplikovať zákon o dráhach, krajský súd reagoval takto: *«Oprávnenosť stavby - trolejbusovej dráhy je treba posudzovať podľa právnej úpravy, ktorá platila v dobe vzniku stavby (rok 1972), ale vyporiadanie medzi stavebníkom a vlastníkom pozemku, na ktorom je stavba umiestnená prebieha podľa právnej úpravy platnej v dobe rozhodovania súdu o neoprávnenej stavbe (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/2392/99). To platí aj pre stavby zriadené pred 01. 01. 1992, socialistickou organizáciou. Podľa názoru Najvyššieho súdu ČR, na ktorý sa*

navrhovateľ odvoláva sp. zn. 31Cdo/606/2004 (R 23/2006), platí: „pokiaľ však postup pri zriadení stavby tzv. socialistickou organizáciou na cudzom pozemku bol od začiatku neoprávnený je potrebné vykonať vyporiadanie podľa § 153c Občianskeho zákonníka.“ V prejednávanej veci práve oprávnenosť stavby vyplývala z toho, že stavebník postavil stavbu v roku 1972 na pozemku, ktorý mu v čase zriadenia stavby vlastnícky patril, a preto nemôže ísť o stavbu postavenú na cudzom pozemku.»

38. Ďalej krajský súd poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia i na to, že *«pre rozhodnutie vo veci samej má význam aj to, že navrhovateľ je vlastníkom len pozemku, na ktorom je umiestnená stavba komunikácie vo vlastníctve odporcu v I. rade. Ktokoľvek kto užíva túto stavbu komunikácie je v právnom vzťahu len s odporcom v I. rade ako jej vlastníkom. Bez ohľadu na to, či stavba komunikácie nachádzajúca sa na parcele registra „C“ KN č. [REDAKOVANÉ] je miestnou komunikáciou v zmysle ust. § 4b zákona č. 135/1961 Zb. o cestných komunikáciách alebo je verejnou účelovou komunikáciou v zmysle § 22 ods. 3 uvedeného zákona, je oprávnený túto stavbu komunikácie užívať obvyklým spôsobom ktokoľvek. To platí aj pre vlastníka pozemku, na ktorom je táto stavba komunikácie postavená. (...) Vlastník pozemku, na ktorom je postavená stavba komunikácie nemá vo vzťahu k tejto stavbe komunikácie žiadne iné práva než ktorýkoľvek iný užívateľ komunikácie. V zmysle § 6 ods. 1 zákona o pozemných komunikáciách, premávku na pozemných komunikáciách upravujú osobitné predpisy. V jej medziach smie každý užívať diaľnice, cesty a miestne komunikácie obvyklým spôsobom na účely, na ktoré sú určené (všeobecné užívanie).».*

39. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia vo vzťahu k zákonu o dráhach uviedol: *«Na vybudovanú stavbu trolejbusového vedenia, odstránenia ktorej sa navrhovateľ v predmetnom konaní domáha, sa vzťahuje zákon č. 513/2009 Z. z. o dráhach účinný v čase rozhodovania súdu. Podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona v obvode dráhy nemožno vykonávať činnosti, ktoré by mohli ohroziť dráhu alebo dopravu na dráhe; činnosti, ktoré nesúvisia s prevádzkou dráhy, ani s dopravou na dráhe možno vykonávať len so súhlasom prevádzkovateľa dráhy. Vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti v obvode dráhy je povinný užívať ich tak, aby neohrozovali dráhu alebo dopravu na dráhe a je povinný umožniť*

prevádzkovateľovi dráhy prístup k súčasťam dráhy cez svoje pozemky. Vlastník alebo užívateľ nehnuteľností v obvode dráhy je povinný strpieť umiestňovanie súčasť dráhy a vykonanie činnosti podľa ods. 2 a 3. Oprávnenie prevádzkovateľa dráhy podľa ods. 2 a 3 sú vecnými bremenami viaznucimi na nehnuteľnostiach v obvode dráhy a na prístupových cestách k obvodu dráhy. Návrh na vykonanie záznamu v katastri nehnuteľnosti podá prevádzkovateľ dráhy. Ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľností obmedzený v dôsledku umiestnenia súčasť dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti; toto právo zaniká, ak sa neuplatnilo u prevádzkovateľa dráhy do jedného roka odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľnosti (§ 4 ods. 4 zákona o dráhach). Z citovaného ustanovenia vyplýva, že navrhovateľ ako vlastník nehnuteľností v obvode dráhy je povinný strpieť umiestňovanie súčasť dráhy a vykonávanie činnosti podľa § 4 ods. 2 a 3 zákona o dráhach. Oprávnenia prevádzkovateľa dráhy podľa § 4 ods. 2 a 3 citovaného zákona sú vecnými bremenami viaznucimi na nehnuteľnosti, t. j. parcele registra „C“ KN č. [REDAKOVANÉ] na ktorej je umiestnená stavba miestnej komunikácie vo vlastníctve odporcu v I. rade. Z ust. § 4 ods. 4 citovaného zákona vyplýva, že ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľností obmedzený v dôsledku umiestnenia súčasť dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľností má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Keďže tento nárok v predmetnom konaní uplatnený nebol, nemohol súd o tomto nároku rozhodovať.»

40. Krajský súd ďalej poukázal i na to, že sťažovateľ na pojednávaní 9. októbra 2013 výslovne uviedol, že „trváme na odstránení stavby, vychádzame z rozhodnutia Krajského súdu v Prešove zo dňa 16. 11. 2011, ktorý uviedol, že vec je treba posúdiť v zmysle § 135c“ (č. 1. 172 spisu). V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd k tomu dodal: „V konaní ale výsledkami vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom bolo nepochybne preukázané, že nejde o stavbu neoprávnenú v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka, ale o stavbu nepovolenú. (...) Pokiaľ sa teda navrhovateľ v predmetnom konaní domáhal odstránenia stavby v zmysle ust. §135c, § 126 Občianskeho zákonníka, správne postupoval súd prvého stupňa, keď návrh ako nedôvodný zamietol s poukazom na skutočnosť,

že na predmetnú stavbu sa režim ust. § 135c Občianskeho zákonníka nevzťahuje, lebo stavebník stavby v čase jej výstavby mal právo na svojom pozemku stavbu zriadiť.“.

41. Krajský súd zdôraznil i to, že „*pokiaľ nebola splnená podmienka, aby došlo k zriadeniu stavby na cudzom pozemku, to znamená, že v danom prípade súd nemohol rozhodnúť ani o tom, aby bolo zriadené vecné bremeno za náhradu postupom podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tým, že predmetné vecné bremeno vzniklo zo zákona, ktoré je upravené v špeciálnom právnom predpise, t. j. v zákone o dráhach, tento má prednosť pred všeobecnou právnou úpravou Občianskeho zákonníka, a preto súd nemohol v tomto konaní rozhodovať ani o náhrade za vecné bremeno v zmysle ust. § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pri posudzovaní nároku v zmysle § 4 ods. 4 zákona o dráhach, je nutné zisťovať to, či je vlastník nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia súčasti dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľností, čo nie je možné preskúmať v predmetnom konaní, lebo súd je viazaný návrhom, ktorý v predmetnej veci podal navrhovateľ.“.*

42. V závere odôvodnenia svojho rozhodnutia odvolací súd poukázal i na ďalšiu okolnosť, ktorú vzal do úvahy pri svojom rozhodovaní: „*odvolací súd je toho názoru, že navrhovateľovi muselo byť už v čase, keď sa stal vlastníkom predmetného pozemku (v roku 2004) známe, že predmetnú nehnuteľnosť nemôže nikdy v budúcnosti užívať inak ako bežný užívateľ stavby pozemnej komunikácie. Preto právo navrhovateľa nie je porovnateľné s právami iných vlastníkov pozemkov, ktoré boli zastavené bez vyžiadania súhlasu, či dokonca proti vôli vlastníkov pozemku.“*

43. Ako to z citovaného odôvodnenia rozsudku vyplýva, krajský súd založil svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého trolejbusová dráha na pozemku sťažovateľa nie je neoprávnenou stavbou, pretože vlastníkom pozemku i stavby v čase jej vzniku bol Československý štát a hoci ide o stavbu nepovolenú, nič to na tomto závere nemôže zmeniť. Preto nemožno na vec aplikovať § 135c Občianskeho zákonníka a nemožno nielen nariadiť jej odstránenie, ale ani vyporiadať vzťahy medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby zriadením odplatného vecného bremena, či priznať sťažovateľovi náhradu za jeho zriadenie. Pretože sťažovateľ je s ohľadom na citované ustanovenia zákona o dráhach

povinný umiestnenie stĺpov na svojom pozemku strpieť, ním namietaný zásah do jeho vlastníctva nie je zásahom neoprávneným, naopak, má zákonný podklad. Vzhľadom na to, že sťažovateľ skutkovo svoj nárok vymedzil a odôvodnil tak, že z jeho tvrdení nevyplývalo, že sa domáha jednorazovej primeranej náhrady za nútené obmedzenie obvyklého užívania nehnuteľnosti umiestnením súčasti dráhy v dôsledku vecného bremena, ktoré vzniklo zo zákona (§ 4 ods. 4 zákona o dráhach), ale sa domáha ochrany proti neoprávnenému zásahu do svojho vlastníctva, nemohla mu byť takáto náhrada v konaní ani priznaná.

44. Ústavný súd považuje takýto výklad ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka za ústavne konformný. Pokiaľ sťažovateľ argumentuje tým, že ustanovenie § 135c Občianskeho zákonníka dopadá i na prípady, keď síce vlastníkom stavby i pozemku v čase jej zriadenia bol štát, no právo hospodárenia k stavbe a pozemku patrilo rôznym organizáciám, tento výklad sťažovateľa nezodpovedá účelu daného ustanovenia, ktoré za rozhodujúcu okolnosť považuje rozdielnosť vlastníctva stavby a pozemku, pričom vlastníkom pozemku i stavby bol v čase jej výstavby i dokončenia Československý štát.

45. Ústavný súd sa nestotožňuje so sťažovateľom ani v názore, podľa ktorého krajský súd nerešpektoval právne záväzný názor vyslovený prv ústavným súdom v náleze č. k. III. ÚS 465/2010-28 z 5. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením č. k. III. ÚS 465/2010-50 zo 14. júna 2011. Ten spočíval v povinnosti krajského súdu zaoberať sa spôsobmi ochrany sťažovateľovho vlastníckeho práva, resp. usporiadania pomerov medzi účastníkmi konania v situácii, keď hmotné právo upravuje viacero možností usporiadania týchto pomerov aj bez nariadenia odstránenia stavby. Pritom ústavný súd výslovne poukázal na potrebu zaoberať sa možnosťou aplikácie § 135c Občianskeho zákonníka, ale uviedol i to, že viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí jednoznačne viesť k inému rozhodnutiu, než aké bolo prijaté.

46. V zmysle tohto nálezu ústavného súdu úlohou krajského súdu v prvom rade bolo preto zaoberať sa otázkou, či sú na základe vykonaného dokazovania splnené podmienky pre aplikáciu § 135c Občianskeho zákonníka (čím sa v skoršom rozhodnutí nezaoberal vôbec), či teda vôbec ide o stavbu na cudzom pozemku a aká je povaha stavby

a až v prípade, ak by po vyriešení týchto otázok bol toho názoru, že sú splnené všetky podmienky pre vysporiadanie vzťahu medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby podľa tohto ustanovenia, mal postupovať podľa neho.

47. Ako to z rozsudku krajského súdu vyplýva, tento sa jednotlivými spôsobmi a možnosťami ochrany vlastníckeho práva sťažovateľa zaoberal, no s ohľadom na zistený skutkový stav dospel k záveru, že predpoklady aplikácie § 135c Občianskeho zákonníka vymedzené v hypotéze tejto normy, nie sú naplnené. Krajský súd ozrejmil spôsob ochrany vlastníckeho práva sťažovateľa poukazom na ustanovenia zákona o dráhach, ktorý sa na vec sťažovateľa vzťahuje a ktorý umožňuje sťažovateľovi domáhať sa jednorazovej primeranej náhrady za nútené obmedzenie obvyklého užívania nehnuteľnosti umiestnením súčasti dráhy dané existenciou zákonného vecného bremena za podmienok z tohto zákona vyplývajúcich.

48. Pokiaľ sťažovateľ v sťažnosti poukazoval na to, že zákon o dráhach na jeho prípad nemal byť aplikovaný, pretože nadobudol účinnosť až po podaní jeho žaloby, ani táto jeho argumentácia neobstojí. Nejde totiž o prípad, v ktorom by výnimka z princípu povinnosti aplikovať pri rozhodovaní súdu účinné právne normy bola daná prechodnými ustanoveniami takejto normy, keď práve nová právna úprava poskytuje sťažovateľovi efektívnu oporu pre naplnenie ochrany jeho vlastníckeho práva.

49. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa založenej na § 126 Občianskeho zákonníka, ktorý priznáva ochranu vlastníkovi proti každému, kto do jeho vlastníctva zasahuje, a ktorý podľa názoru sťažovateľa nebol vo veci zohľadnený, považuje ústavný súd za potrebné poukázať na to, že zákon o dráhach je vo vzťahu k občianskemu zákonníku predpisom špeciálnym, čoho dôsledkom je, že tento špeciálny predpis môže osobitne upraviť a vymedziť spôsob ochrany vlastníctva v špeciálnych prípadoch, na ktoré dopadá.

50. Ústavný súd považuje ďalej v nadväznosti na nález č. k. III. ÚS 465/2010-28 z 5. apríla 2011 v spojení s opravným uznesením č. k. III. ÚS 465/2010-50 zo 14. júna 2011 za vhodné poukázať i na to, že už tento nález naznačoval potrebu bližšie sa zaoberať i povahou samotnej stavby, keď vo vzťahu k prípadnému rozhodnutiu o odstránení stavby

na pozemku sťažovateľa zvýraznil potrebu zaoberať sa otázkou, či sa vôbec môže osoba, do ktorej vlastníckeho práva k pozemku čiastočne zasahuje neoprávnená stavba iného vlastníka, domáhať s úspechom odstránenia celej stavby.

51. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za významné i to, že stavba trolejbusovej dráhy je nielen stavbou postavenou i na pozemkoch iných vlastníkov než sťažovateľa, ale najmä to, že ide o stavbu vybudovanú vo verejnom záujme, ktorá slúži verejnoprospešným účelom. Už len z tohto dôvodu nie je možné nariadiť jej odstránenie (či prikázať ju do vlastníctva vlastníka pozemku) v záujme ochrany vlastníckeho práva individuálneho vlastníka pozemku. Pokiaľ je vlastník pozemku existenciou takejto stavby obmedzený v užívaní svojho vlastníctva, ide o obmedzenie, ktoré má vo svojej podstate verejnoprávnu povahu. V takom prípade je vecou rozhodnutia zákonodarcu, či a akým spôsobom s ohľadom na osobitosti takejto stavby a záujem spoločnosti na jej existencii, upraví práva zodpovedajúce obmedzeniu vlastníckeho práva vlastníka pozemku v osobitnom predpise alebo ich stanovenie ponechá na všeobecnú úpravu ochrany v Občianskom zákonníku. Pokiaľ zákonodarca prijme na riešenie kolízie práv vlastníka pozemku a vlastníka takejto stavby osobitnú právnu úpravu, táto sa stáva prameňom verejného práva (stanovuje verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva) a vzhľadom na svoju špecialitu vylučuje aplikáciu ustanovení súkromného práva upravujúcich ochranu vlastníckeho práva vlastníka pozemku (§ 135c Občianskeho zákonníka). Ak takáto osobitná úprava obsahuje zároveň i ustanovenia o vzniku zákonného vecného bremena a podmienkach vzniku práva na náhradu za jeho zriadenie, potom takáto úprava vylučuje nielen zriadenie odplatného vecného bremena podľa § 135c Občianskeho zákonníka, ale i posúdenie veci podľa ustanovení o vecných bremenách podľa Občianskeho zákonníka. Pritom pri aplikácii takejto špeciálnej právnej normy je bez významu, či ide o obmedzenie vlastníctva vlastníka pozemku stavbou oprávnenou alebo neoprávnenou, pretože obmedzenie je v oboch prípadoch totožné a preto i jeho následky sú kompenzovateľné rovnako.

52. Podľa názoru ústavného súdu bolo úlohou krajského súdu pri skúmaní spôsobov ochrany vlastníckeho práva sťažovateľa zaoberať sa i posúdením otázky, či aplikácii § 135c Občianskeho zákonníka nebráni už len samotná verejnoprospešná povaha stavby

(ak je na tento účel naďalej využívaná). Ak krajský súd dospel k záveru o nemožnosti aplikácie § 135c Občianskeho zákonníka na vec sťažovateľa (hoci z iných dôvodov) a odkázal vo vzťahu k spôsobu ochrany vlastníckeho práva sťažovateľa na zákon o dráhach, jeho rozhodnutie obstojí a to vrátane konštatovania krajského súdu, podľa ktorého je sťažovateľ povinný strpieť obmedzenie vo výkone svojho vlastníckeho práva k pozemku v dôsledku umiestnenia stĺpov trolejbusového vedenia. Takýto zásah do vlastníckeho práva nemožno považovať za neoprávnený, a to napriek tomu, že sťažovateľ s ich umiestnením na svojom pozemku nesúhlasí.

53. Ústavný súd poukazuje v kontexte individuálnych okolností veci sťažovateľa i na názor krajského súdu vyslovený v závere jeho odôvodnenia, podľa ktorého významnou skutkovou okolnosťou veci je i to, že *„sťažovateľovi muselo byť už v čase, keď sa stal vlastníkom predmetného pozemku známe, že pozemok nebude môcť ani v budúcnosti užívať inak ako bežný užívateľ stavby pozemnej komunikácie“*. Táto okolnosť môže byť významnou pri rozhodovaní o (prípadnom ďalšom) návrhu sťažovateľa na priznanie jednorazovej náhrady pri posudzovaní predpokladov jej priznania.

54. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že krajský súd jasne a zrozumiteľne odpovedal na otázky sťažovateľa nastolené v jeho odvolaní a to spôsobom, ktorý nevybočil z požiadavky ústavne konformnej aplikácie dotknutých ustanovení. Ústavnému súdu neprichodí hodnotiť v konaní o individuálnej sťažnosti aplikovanú právnu úpravu, jeho úlohou je iba posúdiť ústavnú akceptovateľnosť spôsobu jej aplikácie všeobecnými súdmi.

55. Ústavný súd nepovažuje preto právne názory krajského súdu, ktorými odôvodnil rozsudok sp. zn. 3 Co 162/2014, 3 Co 163/2014 z 5. novembra 2014 za také, ktoré by boli založené na výklade aplikovaného jednoduchého práva spôsobom, ktorý by popieral jeho účel a zmysel. Ústavný súd tak nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny) a jeho práva na spravodlivý proces (čl. 6 dohovoru) postupom krajského súdu

pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa. Preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

56. Pokiaľ sťažovateľ osobitne namietal porušenie čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu, odôvodnil ho tým, že porušenie týchto práv vyplýva z porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rovnakým rozhodnutím. Vzhľadom na to, že ústavný súd považoval sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru za zjavne neopodstatnenú, odmietol i s ohľadom na argumentáciu samotného sťažovateľa jeho sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu a to podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

57. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017